

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

О.В. Поркуян

«26» березня 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра
спеціальності С1 – «Економіка та міжнародні економічні відносини»,

спеціалізація С1.01 – Економіка

на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра (магістра)

або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

Програма складена на підставі робочого навчального плану підготовки бакалаврів
за спеціальністю 051 – «Економіка»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

зав. кафедрою економіки і підприємництва
д.е.н., проф. О. В. Ольшанський

к.е.н., доц. Н. В. Швець

к.е.н., доц. М. Д. Крамчанінова

ПОГОДЖЕНО:

к.т.н., доц. Є. О. Мазнів

(підпис)

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Прийом здобувачів вищої освіти на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня (бакалавр, магістр, спеціаліст) здійснюється за результатами складання вступних випробувань.

Мета вступного випробування: оцінити рівень підготовленості вступників для навчання за програмою підготовки магістра за спеціальністю С1 – «Економіка та міжнародні економічні відносини», спеціалізація С1.01 – «Економіка» з метою конкурсного відбору на навчання у СНУ ім. В. Даля у 2025 році.

Завдання вступного випробування полягає у тому, щоб оцінити рівень володіння компетентностями вступників, які повинні:

знати:

- сутність господарської діяльності підприємства, закономірність процесів і склад показників, що її характеризують;
- принципи взаємодії суб'єктів господарювання і держави;
- сутність і методики аналізу ефективності окремих складових діяльності промислових підприємств;
- принципи та підходи до формування стратегій підприємства, методики стратегічного аналізу;
- методи та методики формування системи управління витратами і обліку витрат;
- принципи організації виробництва;
- методи визначення оптимальних рішень стосовно організації виробництва;
- методологічні підходи і методи оцінки потенціалу підприємства;
- основні положення щодо оцінки складових потенціалу підприємства;
- технології прийняття рішень щодо господарської діяльності.

уміти:

- використовувати економічні дані для розрахунку показників, що характеризують ефективність діяльності підприємства;
- визначати структуру виробничого циклу;
- складати кошторис собівартості продукції;
- розраховувати ціну на продукцію з урахуванням ринкової кон'юнктури;
- складати планову та звітну документацію підприємства;

- визначати строк окупності капітальних вкладень, економію і економічний ефект;
- розробляти і обґрунтовувати інвестиційні проекти;
- проводити стратегічний аналіз середовища та потенціалу підприємства;
- обґрунтовувати зміст корпоративної, конкурентної та функціональних стратегій підприємства;
- виявляти фактори, що зумовлюють рівень витрат;
- аналізувати вплив структури і динаміки витрат на прибуток підприємства;
- оцінювати складові потенціалу підприємства;
- оцінювати конкурентоспроможність підприємства;
- обґрунтовувати господарські рішення і оцінювати ризики.

Зміст програми відповідає компонентам освітньої програми «Економіка» та їх логічній послідовності.

Порядок проведення вступних випробувань регламентується Правилами прийому для здобуття вищої освіти у Східноукраїнському національному університеті в 2025 році.

II ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Необхідний обсяг сформованих фахових компетентностей вступника, що поступає на навчання на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня, забезпечують наступні дисципліни, передбачені навчальним планом освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 051 – «Економіка» за освітньою програмою «Економіка».

«Економіка підприємства та мікроекономіка»

(Частина II – Економіка підприємства)

Підприємство в сучасній системі господарювання. Теорії та моделі підприємства. Сутність та зміст підприємницької діяльності. Поняття та напрями діяльності підприємства. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. Структура та управління підприємством. Прогнозування та планування діяльності підприємства.

Ресурсне забезпечення підприємства. Персонал підприємства, продуктивність праці. Форми і системи оплати праці. Стимулювання праці. Інтелектуальний капітал. Нематеріальні ресурси підприємства. Основний капітал підприємства. Сутність, структура, оцінка, амортизація та ефективність використання основних засобів.

Оборотний капітал. Сутність, структура, нормування та ефективність використання оборотних коштів.

Технічна база підприємства, інноваційно-інвестиційні процеси. Техніко-технологічна база виробництва. Виробнича потужність підприємства. Сутність та види інвестицій. Капітальні вкладення. Інвестиційна політика підприємства. Сутність та види інновацій. Інноваційна політика підприємства.

Витрати та результати виробництва Продукція підприємства. Обґрунтування виробничої програми підприємства. Система забезпечення конкурентоспроможності продукції. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика. Організація операційної діяльності. Витрати підприємства: сутність, класифікація, порядок калькулювання. Цінова політика підприємства. Дохід і прибуток як основні фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Список рекомендованих джерел:

1. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с.
2. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
3. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України: редакція від 27.02.2021 року. URL : www.rada.gov.ua.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства України від 29.11.1999р. № 290 (зі змінами та доповненнями): редакція від 03.11.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства України від 31.12.1999р. № 318 (зі змінами та доповненнями): редакція від 03.11.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства України від 27.04.2000 р. № 92 (зі змінами та доповненнями): редакція від 01.11.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства України від 18.10.1999 р. № 242 (зі 46 змінами та доповненнями): редакція від 03.11.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

«Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»

Сутнісна характеристика господарських рішень. Технологія прийняття рішень господарської діяльності. Методичні основи підготовки господарських рішень. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності. Прогнозування та аналіз господарських рішень.

Невизначеність, як першопричина ризику підприємницької діяльності. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності. Основні поняття теорії ігор, що застосовуються при обґрунтуванні рішень в умовах невизначеності. Матриця виграшів та матриця ризиків: сутність та порядок побудови. Характеристика критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності. Максимінний критерій Вальда. Критерій

максимакс. Мінімаксний критерій Севіджа. Критерій узагальненого оптимізму-песимізму Гурвіца.

Теорія корисності та її застосування у процесах прийняття рішень. Концепція корисності. Пріоритети та їх числове вираження. Корисність за Нейманом: поняття лотереї, сподівана корисність. Детермінований еквівалент лотереї. Страхова сума. Несхильність та схильність до ризику. Кількісна оцінка ризику з визначенням міри і ступеня ризику. Визначення корисності господарських рішень графічним методом.

Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень. Критерії прийняття господарських рішень за умов ризику. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях. Критерій математичного сподівання (критерій Байєса). Критерій Лапласа. Критерій Гурвіца. Критерій стандартного відхилення. Сутність конфліктних ситуацій та передумови їх виникнення. Основні поняття теорії ігор, що використовуються при розв'язанні конфліктних ситуацій. Способи вибору оптимальних рішень в умовах конфлікту: мажорювання стратегій, вибір оптимальних рішень на основі чистих стратегій. Обґрунтування рішень на основі змішаних стратегій. Сутність ризик-менеджменту, його мета, завдання. Підходи до ризик-менеджменту. Основи ризик-менеджменту. Напрямки і методи регулювання та зниження ступеня ризику.

Список рекомендованих джерел:

1. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : Електрон. навч. посіб. / І. Семененко, О. Ольшанський, К. Серебряк, О. Маслош ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, Ф-т екон. та упр. – Київ : [Вид-во Східноукр. нац. ун-та ім. В. Даля], 2024. – 165 с.
2. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Г 51 Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Львів : Українська академія друкарства, 2019. 268 с.
3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посіб / О. М. Полінкевич, І. Г. Волинець. – Луцьк : Вежа- Друк, 2018. – 336 с URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15846/1/Polinkevych_Volynets_OGROR2018.pdf

«Організація виробництва»

Організація виробничого процесу у просторі. Організація виробничого процесу у часі. Техніко-економічні показники організації виробничого процесу у часі. Організація потокового виробництва, основні параметри перервно-потокових (прямо-потокових) ліній. Організація технічної підготовки виробництва. Зміст та економічне значення скорочення часу підготовки. Організація підготовки виробництва до створення нової продукції. Освоєння нових видів продукції. Методи переходу на виробництво нової продукції. Техніко-економічне обґрунтування на стадії конструкторської підготовки виробництва. Шляхи забезпечення технологічності нових видів продукції.

Організація допоміжних та обслуговуючих цехів підприємства, техніко-економічні показники їх роботи. Основні завдання планування ремонтної служби, система планово-запобіжного ремонту. Нормативна база ремонтних робіт.

Список рекомендованих джерел:

1. Економіка і організація виробництва: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за технічними та інженерними спеціальностями / Петренко К. В., Скоробогатова Н. Є. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 177 с..
2. Навчальний посібник для виконання практичних завдань та самостійного вивчення дисципліни “Організація виробництва” / М. П. Галушак, к.е.н., Г. Б. Машлій, О. Б. Гевко. – Тернопіль, ТНТУ, 2017. – 139 с.
3. Новікова М. М. Організація виробництва : навч. посіб. / М. М. Новікова, М. В. Боровик; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 495 с.
4. Скибінська З. М. Економіка та організація виробництва : навч. посіб. / З. М. Скибінська, Т. Т. Гринів. – К. : Знання, 2012. – 299 с.

«Планування діяльності підприємства»

Виробнича програма: зміст і порядок її розробки; обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю. Планування витрат, склад витрат підрозділів підприємства. Формування кошторисів підрозділів, їх елементи та калькуляційна структура. Визначення постійних витрат їх роль в зниженні собівартості продукції. Планування прибутку та рентабельності. Джерела формування прибутку та його розподіл. Рентабельність та її види. Шляхи збільшення прибутку та рентабельності.

Список рекомендованих джерел:

1. Михалюк Н. І. Планування діяльності підприємств : навч. посіб. / Н. І. Михалюк. – К. : Ліра-К, 2015. – 620 с.
2. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. / Варналій З. С., Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Білик Р. Р. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
3. Планування діяльності підприємства. Тарасюк Г. М., Шваб Л. І. Навчальний посібник. – К.: Каравела, 2015. – 368 с.
4. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства [текст] : навч. посіб. / Бурик А. Ф., світовий О. М., Мачушенко О. Г. та інш. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 260 с.
5. Планування і контроль на підприємстві : Навч. посіб. / За ред. М. О. Данилюка – Львів: «Магнолія 2006», 2017. – 328 с.

«Стратегія підприємства»

Сутність поняття «стратегія підприємства», його місія і ціль. Стратегічний потенціал підприємства. Аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства. Методи дослідження зовнішнього оточення (мікро- та макросередовища) і прогнозування змін. Оцінка внутрішнього середовища підприємства. Методика SWOT-аналізу. Модель п'яти сил конкуренції М. Портера. Типи стратегій бізнесу підприємства та їх характеристика. Обґрунтування стратегій бізнесу за допомогою моделі І. Ансоффа. Модель розробки стратегій бізнесу М. Портера. Конкурентні переваги як основа використання групи стратегій по

відношенню до продукту. Характеристика і типи стратегій диференціації. Особливості і шляхи застосування стратегії низьких витрат. Характеристика, переваги і ризик стратегії концентрації (фокусування).

Стратегії росту підприємства. Стратегії зовнішнього зростання підприємства: стратегії інтеграції, диверсифікації, інтенсифікації. Порядок формування стратегії зовнішнього розвитку підприємства.

Стратегічний аналіз портфеля підприємства. Моделі стратегічного аналізу та планування портфеля підприємства. Оцінка збалансованості господарського портфеля за матрицею БКГ. Аналіз стратегічних позицій з використанням моделей McKinsey, SPACE. Оцінка стратегічних альтернатив за допомогою побудови і використання матриці спрямованої політики Shell/DPM. Поняття стратегічних альтернатив.

Функціональна стратегія як основа розробки ділової стратегії. Суть та призначення функціональних стратегій. Типи функціональних стратегій, їх загальна характеристика та спрямованість

Список рекомендованих джерел:

1. Стратегія підприємства: навч. посіб. / Т. Б. Хлевицька, М. С. Защук, О. В. Сергеева [та ін.]; за ред. Т. Б. Хлевицький – Донецьк: ДонНУЕТ, 2014. – 455 с.
2. Стратегічне управління. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. / Токмакова І., В. Дикань, В. Зубенко, О. Маковоз, О. Шраменко – К.: ЦНЛ/ - 2019 – 272 с.
3. Стратегічний менеджмент. [текст] навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М. П. Бутко, М. Ю. Дітковська, С. М. Задорожна та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 376 с.
4. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: навч. посіб. / О. І. Ковтун. – Львів : "Новий Світ-2000", 2018. – 324 с.
5. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: практикум: навч. посіб. / О. І. Ковтун. – Львів : Новий Світ. – 2019. 308 с.
6. Писаренко В.В., Багорка М.О. Стратегічний маркетинг: навч.посіб . – Дніпро: Видавець ., 2019 - 240 с.

III ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальна кількість завдань іспиту – 16. На виконання роботи відведено **60 хвилин**.

В основу визначення рейтингу покладено результати обраховані на основі суми тестових балів. Для кожного запитання тесту встановлюється відповідна система оцінювання:

1. Запитання **1-10** малої складності – **1 бал (сума 10 балів)**;
2. Запитання **11-15** середньої складності – **2 бали (сума 10 балів)**;
3. Запитання **16** підвищеної складності – **5 балів (сума 5 балів)**.

Сума тестових балів при який іспит вважається складеним – **5-25 балів**.

Загальна сума тестових балів за всі правильні відповіді **25 тестових балів** – відповідає **200 балам** рейтингової оцінки. Пороговий тестовий бал («склав / не склав») для вступного іспиту становить **5 тестових балів** – відповідає **100 балам** рейтингової оцінки.

Рейтингова оцінка за 100-бальною шкалою (від 100 до 200 балів) визначається відповідно до таблиці відповідності тестових балів рейтинговій оцінці.

Таблиця 1

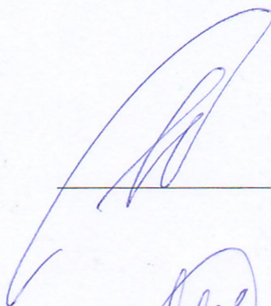
Відповідність тестових балів рейтинговій оцінці

Тестовий бал, <i>S</i> (сума балів за правильні відповіді на запитання)	Рейтингова оцінка, <i>BB</i>
1	2
0-4	не склав
5	100
6	105
7	110
8	115
9	120
10	125
11	130
12	135
13	140
14	145
15	150
16	155
17	160
18	165
19	170
20	175

продовження таблиці 1

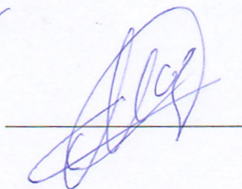
1	2
21	180
22	185
23	190
24	195
25	200

Голова фахової атестаційної
комісії

д.е.н. Івченко Е.А.

Відповідальний секретар ПК

к.т.н. Мазнев Є. О.